

LENKA J. BUDILOVÁ

OD KREVNÍ MSTY K POSTSOCIALISMU

Robert Dobra

Lenka J. Budilová 2019. *Od krevní msty k postsocialismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 218 s.

Kniha *Od krevní msty k postsocialismu* přichází s ambicí čtenářům ukázat vazby anglosaské sociální a kulturní antropologie k balkánskému prostoru, dosavadní způsoby jeho zkoumání, klíčové fenomény, které se stávaly jeho předmětem, a také způsoby zobrazování samotného Balkánu (vymezeného podle geografických parametrů) v textech jednotlivých autorů. Děje se tak v poměrně velkém časovém rozsahu – kniha je rozdělena do pěti větších kapitol, přičemž tři z nich v chronologickém pořadí poskytují přehled o tématech jednotlivých výzkumů vedených v rámci 20. století, jejich klíčových otázkách, ale i způsobech zkoumání a použitých teoretických přístupech. Jak již bylo zmíněno, autorka se konkrétně zaměřila na antropologickou tradici vycházející primárně z amerického a anglického prostředí, její diskurzy a studie, které tvoří stěžejní penzum výzkumů v rámci sociální a kulturní antropologie týkající se území Balkánu (a koneckonců nejenom těch). Jedná se tedy o zcela pochopitelné vymezení, které umožňuje takovou látku efektivně uchopit – o to více přihlédneme-li k širší záběru této knihy a informací, které se snaží čtenáři zprostředkovat.

Autorka nevynechává ani místní badatelské tradice jednotlivých balkánských zemí a v jisté míře se na ně odkazuje, přičemž se věnuje i jejich interakci s anglosaskou výzkumnou tradicí a proměně přístupů k tématům, která se v rámci jednotlivých balkánských zemí etablovala jako často řešená. Samotný text občas působí nahuštěně a místy má tendenci sklouzávat k výčtu. Je ovšem otázka, zda je vůbec možné se tomu vyhnout s ohledem na to, jak velké penzum seřazených a doplněných informací čtenáři kniha poskytuje v rámci poměrně skromného prostoru. Hlavní část textu pak doplňují dodatečné šedé segmenty. V těch se autorka podrobně věnuje jednotlivým fenoménům, jež se často stávaly předmětem zájmu citovaných autorů a představují klíčové otázky, které v rámci svých výzkumů řešili. Díky těmto částem textu, které jednotlivé fenomény pečlivě a detailně vysvětlují, kniha může sloužit i jako bohatá reference (či snad dokonce i učebnice) pro kohokoliv se zájmem o hlubší poznání dané látky – tedy nejenom antropology či odborníky na Balkán.

S ohledem na titul knihy si dovoluji i malou odbočku týkající se studií zkoumajících albánské a černohorské prostředí, které v knize jsou uvede-

ny (příčemž je na místě zmínit, že v druhé polovině 20. století výzkumy v samotné Albánii převážně nebylo možné klasickými oborovými terénními metodami vést, a to kvůli politické izolaci, ve které se tato země ocitla). Práce týkající se fenoménů objevujících se v albánském prostoru v knize zastupuje především předválečné dílo dvou významných odbornic, které se na tomto poli angažovaly (tedy Edith Durham a Margaret Hasluck), a také amerického fyzického antropologa Carletona Coona a Brita Iana Whitakera. Autorka nelpí na tom, aby zde byly prezentovány výlučně a jen práce, které pocházely z pera profesionálních antropologů, což je obzvláště s vazbou na dílo E. Durham jednoznačně přínosem. Své místo v textu tak mají i tací, kteří bez ohledu na svůj profesní záběr přinášeli důležité poznatky z dané oblasti a leckdy i na počátku 20. století využívali výzkumné metody, které jsou pozdější anglosaské antropologii vlastní. Přítomni pak naopak nejsou někteří další autoři, kteří se této látce věnovali hlavně v předválečném období (např. ti německojazyční, jako byl Franz Nopcsa či Karl Steinmetz, kteří se často ve značném rozsahu zabývali obyvatelstvem dnešní Albánie a různými fenomény, které historicky byly pro danou oblast důležité). Z moderních terénních výzkumů (vedených po roce 1989) týkajících se tohoto prostoru by pak určitě stály za zmínku například i práce S. Schwander-Sievers či N. Gregorič Bonn. S ohledem

na již zmíněnou informační bohatost a deklarovaný záběr této knihy by ale jen těžko bylo možné jejich nepřítomnost autorce vytýkat.

První ambice knihy se tak zdá být naplněna, stejně tak jako ta druhá, která je taktéž zmíněna v úvodu – tato publikace velmi dobře funguje i jako přehledová a jednotnou formou tedy v českém akademickém prostředí poskytuje hlubší vhled do u nás málo reflektovaných sociálně a kulturně antropologických výzkumů v oblasti, která je nám (minimálně po stránce zeměpisné) blízká a přesto z hlediska zájmu stále zůstává relativně okrajovou. Zároveň však může sloužit i jako zajímavý a nepochybně i užitečný vhled do této látky pro ty, kteří se s ní teprve seznamují nebo se k tomu chystají.